

קמבודיה: לידתה של אומה

להוציא מליוני דולרים כדי להפיל את אינדה. קולבי פעל לחימוש הצבאות הפרטיים של הימין בצ'ילה, ועסק במסע הסתה, הקרוי בעגת הביון האמריקאי "דיסאינפורמציה", ובפעילות שנועדה להרוס את הכלכלה ולהביא להתערבות הצבא. החלטות קיסניג'ר להרוס את אינדה ולתמוך בפינושט אושרו על-ידי הנשיא ריצ'ארד ניקסון ויורשו, ג'ראלד פורד. ארצות-הברית איפשרה לחברות העל-לאומיות להשקיע כספים בצ'ילה, וכך יכול היה פינושט להכריז על עצמו כנשיא, ולבטל את כל החיי רויית הפוליטיות.

כל החוקים הסוציאליים של אינדה בוטלו. אספקת החלב לתינוקות, הפרויקט הראשון שרוסא-הילדים אינדה הנהיג בצ'ילה, בוטלה. התוצאה היתה עלייה בתמותת התינוקות בשיעור של 70 אחוז תוך שנתיים. יוקר המחיה עלה ב-307 אחוזים בשנה הראשונה לשלטון הגנרלים. בסוף שנות ה-70 הציג יותר מחצי מיליון מצוטלים, אך בהיעדר מדיניות רווחה, נשאר נטולי אמצעי-קיום. הכלכלנים הציליים, כולם תלמידים מובהקים של אסכולת-שיקאגו של מילטון פרידמן, השאירו את תוכנו הכלכלה בידי כוחות השוק. שניים מתוך כל חמישה תושבי צ'ילה נשארו ללא מקור הכנסה כלשהו.

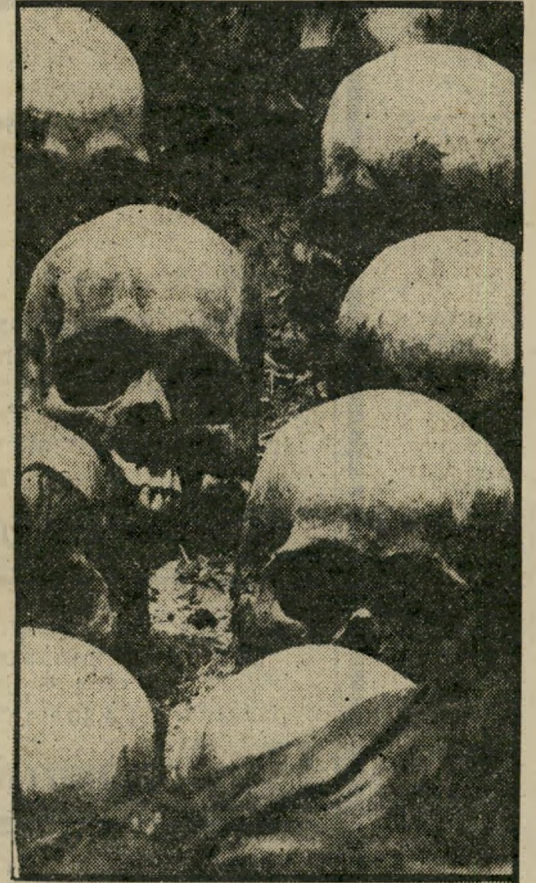
צ'ילה, בפיקודו של הגנרל אוגוסטו פינושט אגארטה, נטל את השלטון לידיה, והחל במיבצע של חיסול ורצח המוני של תומכי המישטר הדמוקרטי.

אלפי בני-אדם עברו תהליך של חקירה מלווה בעינויים קשים, ולבסוף הוצאו להורג באש אוטומטית. מאות סטודנטים ופעילים נרצחו באיצטדיון הכדורגל המרכזי בסאנטיגו. ומכאן היתה הדרך קצרה לדיכוי טוטאלי של החירויות הפוליטיות ולשריפה המונית של ספרים. כמוה לא ראה העולם מאז ימיו של אדולף היטלר. באוניברסיטאות, במרכזים קהילתיים וברחובות הערים נשרפו לא רק כתבי של קרל מארכס, אלא גם יצירותיהם של ג'אק לונדון, דוסטויבסקי ותומאס מאן.

"חפש והשמד". באמריקה-הלאטינית היתה תמימות-דעים, שההפיכה הפאשיסטית ומישטר הדיכוי של הגנרל לים הצליחו בסיוע פעיל של הסי-איי-איי. לימים התפרסמו אפילו השמות. בארגנטינה, בבראזיל, בקובה ובפרו יודע כל סטודנט וכל אינטלקטואל, שקפטיין ריי דייוויס, קולונל פאטריק ראיינן וקצין-הצי ארתור קרייטר עסקו בפועל בתיאום פעולות צבא צ'ילה נגד ממשלת אינדה. ראיינן הגיע לצ'ילה הישר מוויאט-נאם, שם פיקד על פעולות של "חפש והשמד" נגד הוויאט-קונג. במשך שלושה חודשי-

דיווחו של גדול העיתונאים הבריטיים כיום, ג'ון פילג'רי, על הסיוע האמריקאי למרצחי החמר-רוז (העולם הזה 2242) עורר תדהמה ותגובות רבות בבריטניה. רבים סרבו לעכל את המידע של פילג'רי, ואף ניסו לעורר ספקות ביהם לטיב מניעיו.

במיכתבו השבוע, בנוי-סטייטסמאן, מסביר פילג'רי כי לא טען מעולם שהוויאט-נאמים חדרו לקמבודיה מטעמים הומניטאריים. באותה מידה ניתן לטעון, שבעלות-הברית לא פלשו לאירופה ב-1943-44 כדי להציל את היהודים מהיטלר. אפילו הנסיך סיהנוק, מתנגד מושבע למישטר

קבר המוני של קורבנות פול-פוט אייכמן בפנום-פן

הנוכחי בפנום-פן, משהו את פול-פוט. בזיכרונות המילחמה שלו, לאדולף היטלר. "ההרג את כולם". מבקרים אנגלים רבים, המחפ-שים אמתלה לתמיכה הסינית-אמריקאית בחמר-רוז, טענו שפילג'רי הוא שמאלן ושכתבתו התפרסמה בשבועון סוציאליסטי מובהק — ניו-סטייטסמאן. השבוע פשט טיעון זה את הרגל באורח סופי. השבועון הליברלי, האנטי-קומוניסטי והאנטי-סוציאליסטי המובהק, סאנדיי טיימס, יצא בדיווח התומך בכל קביעותיו של פילג'רי. הטיימס, שהכתיר בשבוע שעבר את מאמרו הראשי על פולין בכותרת "מארכס נגד האנושות", פירסם את מאמרו של ג'ון סוויין, שהיה ב-1975 בשבי החמר-רוז.

סוויין מפרסם ברשימתו הגדולה ארוכה של זוועות אנשי פול-פוט. בין השאר הוא מביא את סיפורו של "אייכמן הקמבודי", קאנג קקטיה, מורה לשעבר שפקד באורח אישי על רציחתם של 16 אלף קמבודים בפנום-פן. סאנדיי טיימס אף מפרסם רשימה של נידונים למות בשפת החמר, בצירוף הערה, גם היא בשפת החמר: "להרוג את כולם". על החתום: קקטיה, הרוצח הצליח להימלט לתאילנד ומצא מקלט בין "פליטי" החמר-רוז, כמו פילג'רי, מדווח גם סוויין על העבודה העצומה שביצעו הוויאט-נאמים בקמבודיה. המאמצים העצומים באספקת מזון ובחינוך מתחילים לשאת פרי. פנום-פן פורחת מחדש. סוויין כותב, שקמבודים רבים מביעים עתה ביטחון בעתיד ארצם. האיבה המסורתית לוויאט-נאמים לא נעלמה לחלוטין, אך רבים רואים בהם את מצילי העם הקמבודי מהחמר-רוז.

קמבודיה זקוקה עדיין לסיוע חוץ אדיר, כדי להשתקם. אך רק סיוע המגיע לפנום-פן עצמה מסייע לעם הקמבודי. הסכנה הנשקפת לקמבודים ממרצחי החמר-רוז עדיין שרירה וקיימת. והפחד עדיין מאפיל על האופטימיזם הנובע מההתקדמות הרבה שחלה בשנה האחרונה.

צ'ילה: ווטרגייט

עם דרכון

השבוע לפני שבע שנים נרצח נשיאה של צ'ילה, סאלדור אינדה, בארמון הנשיאות בסאנטיגו. צבא

תיקשורח בינלאומית:

ספיחי פולין

בשולי פרשת פולין, צצה, כרגיל, פרשת ה-כיסוי העיתונאי על-ידי אמצעי-התקשורת ה-עולמיים. אירוע כלי-כך מרכזי כמו מאבק המוצ-לח של פועלי פולין הופך למוצר תעשייתי מוב-הק, המופק, נארז ונשלח לכל חלקי תבל ב-מקצועיות שהפכה כבר למובר מאליה. צופים ומאזינים בעולם המערבי חזו בדרמה הפוליטית בנשימה עצורה. מנהיגי התסיסה הפכו לגיבורים, אולי אפילו נושאים לחיקוי.

אחרי שבוע של אירועים דרמאטיים, התי-עשור קצת העיתונאים והחלו לטפל באירוע כאלו היה זה ביקורו השני של הנשיא אנוואר אל-סאדאת בישראל. מי שהאזין בקפידה לשידורי הבי-בי-סי וקול אמריקה יכול היה להבחין אפילו בנימת הסתייגות מסוימת כלפי השובתים. אחרי ככלות הכל, מדובר בפועלים ובדרישות שחר-שתי תחנות הרדיו הגדירו את דרישות השחר-כ, מופרות, ותמכו אך ורק במגמות הפוליטיות של השובתים.

"כמה מהעיתונאים שלנו ניגמו מסוגלים להגות את המלים אגוד מיקצועי בלי קצף על השפ-תיים", התלוצץ ראש האגף השמאלי במפלגת הלייבור הבריטית, אנתוני וודג'ווד בן, ולפתע נאלצו לכתוב בהתלהבות על מאבקי פועלים. לפרשת פולין היה, כנראה, גם תפקיד חינוכי.

דך ואלסה בתהלוכת הניצחון אסור בארצות-הברית

גם בארצות-הברית היתה התגובה דומה. היטיב לאפיין את המערכת שיהפרסם השבוע בניו-יורק טיימס: "השביתה המאסיבית של הפועלים הי-פולנים הזכירה לנו שהפעילות ההירואית והבלתי-אלימה של השובתים היתה נחשבת לבלתי-חור-קית. לפי חוקי העבודה הנהוגים בארצות-הברית, המתון והאינפלציה עלולים לדחוף את הפועלים האמריקאים לצעדים דומים. במקרה כזה כדאי להם ללמוד מעמיתיהם הפולנים פרק בטקטיקה ובנחישות-החלטה."

סאלדור אינדה צבא הכיבוש של הסי-איי-איי.

שים אחרי ההפיכה נהג הצבא כאילו היתה צ'ילה נתונה לשליטתו של צבא כיבוש. לפי דו"ח שאושר על-ידי ועדת-החקי של הסינאט האמריקאי, ואומת באורח פומבי על-ידי הסנאטור לשעבר ג'ון פולברייט, עברו סוכני המישטר החשאית של פינושט, דינה, הכשרה בארצות-הברית. הם השתמשו בשיטות עינויים שהפכו לתופעת קבע בוויאט-נאם, ברפובליקה הדומיניקאנית, באל-סאלוודור, בבראזיל, באורוגוואי ובארגנטינה. עינויים פסיכולוגיים, מאסר בודד, הרעבה שיטתית, מכות, צרי-פוח סיגריות, מכות-חשמל באברייהמין ובתוך הגרון, דקירות כידון, מעשי אונס ועקירת ציפורניים.

כתב ניו-יורק, ג'ון בארנס, הצליח לחדור להדר-המתים העיקרי בסאנטיגו. דיווחו (8.10.73) הפך אחד התיאור-רים הקלאסיים של הפיכת פינושט: "150 גופות היו מוטלות בקומת הקרקע, מצפות לזיהוי על-ידי המישפחות. בקומה העליונה היו עוד 50 גופות, כולן עירומות. רוב ההרוגים נורו מטווח קצר, תחת הסנטר. חלקם נקצרו במכוונות-ירייה. כולם היו צעירים. כמה מהם נשמי-מבתו של עובד חדר המתים הצלחתי להשיג מיספר רשמי של הנרצחים. תוך 14 יום מההפיכה הובאו למקום 2796 גופות."

דיסאינפורמציה. מאז 1973 הוסר הערפל שעטה את ההתרחשויות. ב-1974 העיד ראש הסי-איי-איי, ויליאם קולבי, בפני ועדה מיוחדת של קונגרס ארצות-הברית. הוא הודה שריהווחן דאו, הנרי קיסינג'רי, הורה לו